

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
KATEDRA VÝTVARNÉ VÝCHOVY

KLÁRA HANÁČKOVÁ

3. ročník prezenčního studia

Obor: Učitelství pro mateřské školy

**SOUBOR NÁMĚTŮ PRO VÝTVARNOU TVORBU
V MATEŘSKÉ ŠKOLE
Práce s odpadními materiály**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí: MgA. Kristýna Boháčová

OLOMOUC 2010

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedeníh pramenů a literatury.

V Uherském Ostrohu dne 28. 3. 2010

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Kristýně Boháčové za odborné vedení a věcné připomínky. Dále bych chtěla poděkovat paní ředitelce v Mateřské škole s křesťanskou výchovou v Uherském Ostrohu za možnost spolupráce a umožnění provedení mé praktické části.

Obsah

ÚVOD	6
TEORETICKÁ ČÁST	
1 Období předškolního věku	7
1. 1 Znaký předškolního období	7
1. 2 Tělesný vývoj	8
1. 3 Vývoj poznávacích procesů	9
1. 4 Lateralita	10
1. 5 Dětská kresba	12
2 Odpadní materiál	14
2. 1 Dělení odpadu	14
2. 2 Využití odpadním materiálů v mateřské škole	16
2. 2.1 <i>Papír</i>	16
2. 2.2 <i>Textil</i>	16
2. 2.3 <i>Modelovací hmoty</i>	17
2. 2.4 <i>Kovy</i>	17
2. 2.5 <i>Plasty</i>	18
3 Vyučovací metody	19
4 Organizační formy	23
4. 1 Rozdělení organizačních forem	23
5 Pedagogické principy	25
5. 1 Pedagogické principy	25
6 Bezpečnost práce	31
7 Hodnocení žáků předškolního věku	32
PRAKTICKÁ ČÁST	
8 Výtvarný projekt – zpracování odpadních materiálů	34
8. 1 Šperky - korálky	38
8. 2 Hudební nástroje	40
8. 3 Motýl	42
8. 4 Včela	44
8. 5 Žába	45

8. 6 Květiny	46
8. 7 Decoupage – květináč.....	47
8. 8 Létající balón	48
8. 9 Cestující v balónu	50
8. 10 Člověče, nezlob se!.....	51
ZÁVĚR	52
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	53
SEZNAM PŘÍLOH	
ANOTACE	

ÚVOD

Stále narůstajícím problémem naší společnosti se stává třídění odpadů a jejich následná recyklace. Začínáme se potýkat s problémy souvisejícími s ekologií, které nelze vyřešit najednou, ale musíme k nim přistupovat dlouhodobě a systematicky. Proto je vhodné zařazovat výukové programy na podporu vzdělávání v této oblasti a seznamování s ní do celkového vzdělávacího systému. Vhodně zvoleným přístupem můžeme začít již v předškolním věku.

Rozhodla jsem se nastínit pedagogům v mateřských školách možnost jednoduchého a praktického zpracování odpadového materiálu v estetické rovině. Snažila jsem se poukázat na možnosti využití dostupného materiálu, který můžeme nalézt v každé domácnosti. Proto tyto materiály nejsou pro děti neznámé, avšak mnoho z nich neví, jak je můžeme využívat a zpracovávat.

Většina mateřských škol se potýká s nedostatkem kvalitního materiálu pro výuku, a to převážně ve výtvarném odvětví. Ceny pomůcek stále narůstají a pedagogové musí hledat alternativní řešení. Jednou z možností je využití odpadového materiálu i v této problematice. Pozornost a zájem dítěte v předškolním věku více upoutáme, pokud dítě má možnost nahlédnout do přípravy pomůcek nebo se samo do postupu zapojit, v tom nejlepším případě použít vlastní fantazii a samo se realizovat.

Všechny výrobky, které jsem v praktické části uvedla jsem realizovala s dětmi v Mateřské škole s křesťanskou výchovou v Uherském Ostrohu. Dodržovala jsem pedagogické zásady, postupy a principy, které jsem uvedla a popsala v teoretické části. Čerpala jsem z Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání. Stanovovala jsem si vzdělávací cíle a očekávané výstupy, byla jsem si vědoma rizik i dodržování bezpečnosti.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Období předškolního věku

Vývoj osobnosti je dlouhý a náročný proces, v němž jednotlivá období lidského vývoje nejsou od sebe striktně oddělena. Na druhé straně jsou však vymezena časovými úseky, ale ani ty nejsou přesně určující. Záleží na mnoha aspektech např. zkušenostech a informacích, kterých se dítěti dostane, ale také na jeho inteligenci apod.

Předškolní věk je období od tří let zhruba do 6 let. Mezníkem není jen fyzický věk, ale především sociální zralost a to je nástup do školy. Rodiče a pedagogové se snaží dítě připravit, pro dobrý start na začátku povinné školní docházky. Charakteristickým znakem je uvolňování závislosti na rodině. Vnímáme zde velký rozvoj aktivity, která není samoúčelná. Dítě se snaží prosadit a uplatnit ve skupině svých vrstevníků. Jedním z významných úkolů předškolního období je překonání stále přetrvávajícího egocentrického myšlení, vázané na subjektivní dojem a aktuální situační kontext.¹

1.1 Znaky předškolního období

- **Egocentrismus** – dítě trvá na svém názoru a pohledu na věc, má tendenci zkreslovat úsudky na základě vlastních subjektivních preferencí. Typický je příklad malého dítěte, které si zakrývá oči, když chce, aby ho druzí neviděli.² Jedinec se domnívá, že vše v jeho okolí existuje jen pro něj a kvůli němu.
- **Konkretismus** – abstraktní chápání jedince je velmi obtížné. Pamatuje si pouze konkrétní skutečnosti, které prožilo, konkrétní předměty. Nerozumí abstraktním

¹ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie*. Praha: Portál 2000.

² LANGMEIER, J. *Vývojová psychologie pro dětské lékaře*. Praha: Avicenum. 1991.

pojům, nechápe je. Pro uchování v paměti musí mít vždy konkrétní zkušenost. Později přechází od věcí konkrétních k pojmům abstraktním.

- **Prezentismus** – dítě vnímá pouze v přítomném daném čase, neuvědomuje si minulost ani budoucnost. V pozdějším věku dítě začíná chápat pojmy ráno, večer, dopoledne, odpoledne, týden, měsíc... Tato vlastnost pomáhá dítěti překonat nepříjemné a těžké životní zážitky³.
- **Labilita chování** – chování a nálada dítěte je velmi nestálá, snadno přejde od úsměvu k pláči. Labilita chování nám však umožňuje i obrácený postup, a to snadněji utišit rozrušené dítě a převést jeho pozornost na jinou činnost.
- **Magičnost** – jedinec má tendenci pomáhat si fantazií, pokud něčemu nerozumí nebo něco neví. Tato vlastnost zkresluje realitu. Děti v předškolním období nevnímají velký rozdíl mezi skutečností a fantazií. To často vede k domýšlení a k následným dětským lžím.

1. 2 Tělesný vývoj

„Batolecí období vyústí ve 3 letech do předškolního období. Tehdy dítě váží průměrně 15 kg, měří zhruba 100 cm, má úplný mléčný chrup, tj. 20 zubů, živí se v podstatě stravou dospělých, ovládá četné pohybové dovednosti včetně základní samoobsluhy, má už značně rozvinutý psychický a citový život, který projevuje dosti bohatou řečí.“⁴ V předškolním období se už objevují dědiční dispozice a vlivy. V tomto stupni vývoje tělesná výška roste o 5-6 cm za rok, na váze přibývá asi o 2 kg. Rozvíjí se hrubá i jemná motorika v závislosti na psychickém a duševním vývoji.

³ LISÁ, Lidka. KŇOURKOVÁ, Marie. *Vývoj dítěte a jeho úskalí*. Praha: Avicenum. 1986.

⁴ MATĚJČEK, Zdeněk. POKORNÁ, Marie. *Radosti a strasti*. Jinočany: Nakladatelství H+H. 1998.

1.3 Vývoj poznávacích procesů

„Jazyk umožňuje člověku komunikaci se sebou samým i s druhými lidmi... Mezi běžné vyjadřovací prostředky jazyka řadíme mluvení – mluvu, naslouchání - poslech, čtení a psaní... Neschopnost hovořit nebo naslouchat druhým člověka vyřazuje ze společnosti a přináší mu kromě nemožnosti komunikovat také osamělost a frustraci.“⁵

Po dětech často požadujeme vlastní slovní vyjádření k danému tématu. Necháváme je hovořit a sdělovat nám své zážitky a pocity. Děti v předškolním věku, obzvláště děti kolem 3 let nedokáží samostatně vyjadřovat své myšlenky. Proto se velmi často stává, že děti opakuji již řečené nebo si vymýšlí podle své fantazie. Starší děti by už měly umět zhodnotit dle vlastní slovní zásoby a svého názoru své dílo nebo vyjádřit svůj postoj k dané věci.

Poznávání se projevuje především zaměřením na nejbližší okolí. Uvažování dětí je názorné. Je málo flexibilní, nepřesné a prelogické (nerespektuje plně zákony logiky).

„Tříletý človíček poznává okolní svět vede pozorování stále více aktivní činností. Uvědomuje si své já, touží po samostatnosti („já sám, já sama“). Kromě doby spánku, zdá se být neustále v pohybu. Je zvědavý, dokáže se nekonečně ptát.“⁶

Nejtypičtější činností v předškolním období je hra. Nejprve si dítě hraje samo s hračkami, vyhledává spíše kontakt s dospělým. V pozdějším věku se jeho hra stává složitější a více promyšlenější. Nehraje si sám, ale nachází nové kontakty se svými vrstevníky a tak hru dále rozvíjí.

„Tak jako se v prvních třech letech dítěte vytvářel základ pro celoživotní emoční stabilitu a vyrovnanost, vytváří se nyní základ pro hlavní z detailních rysů osobnosti – pro paměť, vůli, zájmy, charakter – pro celou individualitu. Mějme na paměti hlavně tyto dvě okolnosti:

⁵ BRUCEOVÁ T. *Předškolní výchova*. Praha: Portál 1996. s. 85.

⁶ GRUBER D. *Jak rozvíjet inteligenci svého dítěte*. Ostrava: Gruber-TDP 1993. s. 18.

1. Pro dítě v předškolním věku je veškerá činnost hrou. Dítě je schopno neuvěřitelně vážných a vyzrálých činností i špičkové koncentrace, hlavně když jsou prezentovány jako činnost zvaná „hrát si“. Hráť si na to či ono, ale hlavně si hrát.

2. Dítě dokáže velmi rychle změnit činnost, zabrat se do ní nebi jí zanechat – ale nevydrží to dlouho. Pilířem zacházení s předškolákem je tedy pestrost. A změna činnosti při prvních náznacích únavy, ba nechuti.⁷

Vnímání předškolního dítěte je typické svou celistvostí. Předměty jsou vnímány jako celek, nezaměřuje se na detaily. Vnímání je ovlivněno emocemi. Pokud dítě něco zaujme, potom svoji pozornost lépe soustředí. Nápadnou vlastností může být například barva, tvar, velikost... Pozornost dítěte a jeho celkové vnímání nezaujmeme, pokud není v pořádku jeho fyziologický stav. Při neuspokojení svých potřeb a nepohodě dítě nevnímá.⁸

S vnímáním souvisí paměť. Pro předškolní věk je typická bezděčná nebo-li mimovolná paměť. Nejlépe si dítě zapamatuje to, co na něj udělá první dojem, co ho nejvíce zaujme. Nejčastěji to bývá nápadná vlastnost, něco nového, jedinečného.

Typickou vlastností je velká fantazie. Děti si rády představují, vymýšlejí a domýšlejí. Mají živou představivost, kterou si něco vysní a věří tomu. Nejedná se o vědomé lhaní.

1. 4 Lateralita

„Normální vývoj leváctví a praváctví ovlivňuje vytváření celé osobnosti dítěte a že je tedy třeba tento rys osobnosti včas a správně u každého jedince rozpoznat, sledovat, pěstovat a zdravě rozvíjet.“⁹ V roce 1967 vydalo ministerstvo školství

⁷ GRUBER D. tamtéž. s. 18-20

⁸ *Psychologie*. Oficiální stránky organizace [online]. [Cit. 2010-03-20] . Dostupné na WWW: <<http://www.psychoterapie.estranky.cz/stranka/predskolni-vek>> .

⁹ DRNKOVÁ Z., SYLLABOVÁ R. *Záhada leváctví a praváctví*. Avicenum 1983. s. 6.

závazný pokyn pro učitele a vychovatele, který klade velký důraz a pozornost na leváctví. Tím skončilo přecvičování levorukých dětí na psaní pravou rukou.¹⁰

Při praktické činnosti lze u dětí vyzorovat jejich vyhraněnost – praváctví nebo leváctví. Je důležité znát tyto informace a podle nich se řídit. Může nám v tom pomoci test dle Matějčka a Žlaba.

„V odborné literatuře se často pojednává o různých typech laterality. Zjišťuje se např., zda osoba je konzistentní pravák či levák, tzn. zda se u ní projevuje převaha jedné strany u všech párových orgánů.“¹¹ Na tomto základě rozlišujeme tři druhy laterality: souhlasná, neurčitá nebo zkřížená.

Laterality očí si lidé vůbec neuvědomují. Tím se liší od laterality horních a dolních končetin.

Musíme počítat s jakoukoliv možností, proto je nutné vybavit se praktickými pomůckami pro leváky i praváky. Nemůžeme po dítěti, u kterého se projevují znaky leváctví požadovat př. stříhání nůžkami pro praváky. Je nutné si toto uvědomit a zajistit vše potřebné.

„Odlišnost funkční laterality horních a dolních končetin spočívá v tom, že obratnější horní končetina je zároveň také zdatnější, silnější. Z dolních končetin je jedna obratnější a druhá zdatnější... Mimořádně velké nároky se kladou na dolní končetiny v některých sportech, zejména při skocích, gymnastice a hlavně v kopané.“¹² Některé děti začínají se sportem už v předškolním období. Rodiči jsou přihlašováni do různých kroužků a mimoškolních aktivit. To může dětem napomoci k procvičování a uvědomování si laterality a upřednostňování pravé či levé poloviny těla. V mateřské škole se objevují různé metodické řady, které by dětem měly napomáhat ve vyhraněnosti. Nácvik různých skoků, doskoků, poskoků, jejich různé variace a kombinace. Procvičujeme i horní končetiny, oči a uši.

¹⁰ DRNKOVÁ Z., SYLLABOVÁ R. tamtéž. s. 6-7.

¹¹ DRNKOVÁ Z., SYLLABOVÁ R. tamtéž. s. 14.

¹² DRNKOVÁ Z., SYLLABOVÁ R. tamtéž. s. 63.

Některé děti v předškolním období vykazují nevyhraněnost. Neví, zda mají uchopovat předměty do pravé či levé ruky. Na to musí být vždy připraven pedagog. Dítě by neměl nutit do žádné z těchto variant. Dítě by si mělo samo vyzkoušet obě řešení a samo zvolit to, které mu více vyhovuje. Dříve bylo řešením to, které usnadňovalo práci pedagogům. Většina třídy vykazovalo praváctví, proto bylo leváctví mnohdy potlačováno a přecvičováno. Dnes už by se podobné situace neměly opakovat.

1. 5 Dětská kresba

První pokusy o grafické ztvárnění reality se objevují dříve než dítě dospěje do předškolního věku. Záleží na rodičích, kdy dají dítěti do ruky první nástroj na psaní. V předškolním období se děti učí správně držet tužku. Přechází od držení tužky plnou dlaní na špetkový úchop. První pokusy mají centrum „grafického pohybu“ v ramenním kloubu. Později se zapojuje i loketní a zápěstní kloub. Tento nácvik je zdoluhavý a je třeba ho dostatečně nacvičit. Důležité je správně se naučit držet psací nástroj (nejčastěji je to pastelka), aby se co nejméně zatěžovala centrální nervová soustava.

Nejprve dítě zkouší spontánní „čáry“. Toto období lze nazvat etapou „čarání“ a „čmárání“. Později naznačuje krouživé pohyby, úsečky, nejsložitější je „kříž“. Kolem třetího až čtvrtého roku se dítě snaží o první pokusy kresby postavy. Namaluje obličej, ke kterému přimaluje nohy a ruce. Typická kresba pro toto období se nazývá „hlavonožec“. Postupně se kresba zdokonaluje.

První pokusy jsou abstraktní. Dítě často ani samo nedokáže popsat co je na obrázku. Později se však kresba zdokonaluje.

V tomto období je důležité naučit dítě vnímat prostor a plochu papíru. Tento věk je vhodný pro naučení se pokrytí celé plochy výkresu, plochy papíru.

„Zdalo by se, že dítě bude malovat nejprve ty věci, které kolem sebe vidí. Není tomu tak doslova – v každém případě toho vidí ve svém okolí daleko víc, než kolik

se toho ocitne v jeho kresbách. Teprve ty osoby a předměty, které mají zvlášť trvalý, neměnný a obecný význam, mají naději, že budou zvěčněny.“¹³

¹³ UŽDIL, Jaromír. *Čáry, klikyháky, paňáci a auta*. Praha: Portál. 2002.

2 Odpadní materiál

Dnešní společnost si zvykla na velmi jednoduchý způsob života, který dospěl do konzumní podoby. Typická ukázka se nám nabízí v obchodních řetězcích velkých potravinových firem, kdy obaly, do kterých potraviny balí, opravdu nešetří. Na druhou stranu musíme připustit velký tlak hygienických norem, které nutí výrobce k co nejbezpečnějším opatřením. Nepřeborná škála obalů – jak barevná, tvarová, tak i materiálová – nám může pomoci rozvíjet fantazii dětí ve výtvarné sféře a trochu napomoci ekologii. Proto je důležité, aby děti věděly jak odpad třídit, co se s ním po té děje, jak s ním mají zacházet.

2.1 Dělení odpadu

Třídění odpadu je jednou z mnoha odvětví ekologie. Je to alespoň malý krůček, jak napravit lidské chyby a přispět k záchraně životního prostředí.

„Ekologie je vědou o vzájemných vztazích mezi živými organismy a jejich prostředím.“¹⁴

Proč třídíme odpad

Tříděný odpad můžeme dále zpracovávat – recyklovat, znovu obnovovat, zpracovávat na nové materiály. Například pokreslené nebo popsané staré sešity, které nám již dosloužily. Po odevzdání do sběru se papír dále zpracuje – rozmočí, očistí, rozemele, mechanicky i technicky upraví až se z něj nakonec stane nový list papíru a může sloužit dál. Tomuto postupu říkáme recyklace nebo-li znovuoobnovení. Proto třídíme v domácnostech, ve školách, v obcích, na pracovištích atd.

¹⁴ KVASNIČKOVÁ, Danuše a kol. *Životní prostředí člověka I. Základy ekologie*. Praha: Vysoká škola zemědělská v Praze, 1984. s. 3.

Pokud smícháme odpad už na počátku, pozdější roztřídění není možné. Smícháním se odpad znečistí nebo slepí. Např. nelze zpracovat zamaštěný papír.¹⁵

Podle statistik vyprodukujeme v domácnosti kolem 150-200 kg odpadu za rok na jednoho člena rodiny. Tento odpad lze rozdělit do několika skupin a podle toho ho třídíme.¹⁶

Papír - noviny, časopisy, kancelářský papír, reklamní letáky, knihy, sešity, krabice, lepenka, kartón, papírové obaly. Nelze zpracovat papír, který je mokrá, znečištěný, uhlový, voskovaný. Pro papír je určen kontejner modré barvy.

- můžeme sem zařadit krabice od nápojů, které třídíme do odlišného kontejneru červené barvy

Plasty - plastové lahve, kelímky, sáčky, igelitové tašky, fólie, výrobky a obaly z plastu, polystyrén. Do kontejneru žluté barvy vhazujeme plastový odpad.

Sklo - skleněné láhve od nápojů, střepy, tabulové sklo, skleněné nádoby. Do kontejneru pro sklo nevhazujeme zrcadla, keramiku, porcelán. Zelený kontejner je určen pro odpad ze skla.

Nebezpečný odpad - musí se speciálně vyvážet do sběrných dvorů a tam se ukládají do speciálních skříněk s dvojitém dnem, aby se zabránilo jejich úniku. Patří sem léky, zářivky, výbojky, akumulátory, baterie, ledničky - mrazničky, barvy, lepidla, oleje a nádoby jimi znečištěné atd. Ve větším množství to může být i alobal a hliníková víčka.

Bioodpad - ekologický odpad, listí, skořápky od vajec, odpad z domácnosti.

¹⁵ EKO-KOM a.s. Oficiální stránky organizace [online]. [cit. 2010-01-13]. Dostupné na WWW: <<http://www.ekokom.cz/scripts/detail.php?id=148&ev=2>>.

¹⁶ EKO-KOM a.s. Oficiální stránky organizace [online]. [cit. 2010-01-19]. Dostupné na WWW: <<http://www.ekokom.cz/scripts/detail.php?id=148>>.

2. 2 Využití odpadním materiálů v mateřské škole

Odpadní materiály, které můžeme zpracovávat ve školním prostředí:

2. 2. 1 *Papír*

Papír je dnes zcela běžný předmětem každodenního užití. Používá se ve všech rozmanitých oblastech. Pro jeho všednost, si ani neuvědomujeme jeho dlouhou historii. Dříve byla výroba papíru velmi vzácným a ceněným řemeslem. Za vynálezce papíru se považuje Čína. Ve 3. století př. n. l. byl vyráběn z konopí, až v 1. století n. l. se začal vyrábět z hedvábných a lněných hadrů. Základ byl ve vytvoření vláknité řídké kaše z rostlinných stonků. Směs se postupně zbavovala vody a tím vznikl list papíru. V Evropě se tento postup výroby objevil až ve 12. století. U nás vznikly první papírny v roce 1370 v Chebu za vlády Karla IV. Největší papírnou u nás, kde se dochovala ruční výroba, je továrna ve Velkých Losínách (od roku 1516).¹⁷

Výhody práce s papírem je snadná manipulace a zpracování. Nevýhodou však může být jeho křehkost a nízká trvanlivost.

Dělení papíru: Papír
 Karton
 Lepenka

2. 2. 2 *Textil*

Výroba a zpracování textilie patřila mezi hlavní lidské činnosti od počátku civilizace. Historikové odhadují, že první textilní výrobky se objevily v 7. tisíciletí před našim letopočtem v oblasti Číny, Indie, Egypta a Řecka. Lidé nejprve zkoušeli splétat a různě provazovat a proplétat lodyhy rostlin, až se jim podařilo vytvořit souvislou plochu. Významným krokem byl vynález kolovratu v 16. století, který zlepšil techniku předení vláken. V 18. a 19. století se textilní tvorba začala

¹⁷ *Wikipedie*. Otevřená encyklopedie. [online]. [cit. 2010-02-03]. Dostupné na WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Pap%C3%ADr>>.

průmyslově rozvíjet, a to významně v Anglii a Francii. U nás to bylo zejména podhorských oblastech, kde bylo dostatek lnu a vlny. K převratu došlo ve 20. století, kdy bylo vynalezeno umělé textilní vlákno. V roce 1938 v Německu byla zahájena výroba syntetického vlákna – nylonu. Dnes máme na trhu nepřeberné množství druhů látek. Každá je svými vlastnostmi specifická a má různé využití a to nejen v módě a oděvnictví.¹⁸

Textilní vlákna rozdělujeme podle chemického původu na přírodní a syntetická. Přírodní dále dělíme na rostlinná, živočišná a nerostná. Nejčastěji se setkáváme s bavlnou, lnem, sisalovým vláknem, vlnou ovčí a angorskou, hedvábím. Výjimkou není ani nylon, silon, chemlon a viskóza.

V textilu se setkáváme s nepřeberným množstvím druhů, vzorů, materiálů. To vše lze využít v práci v mateřské škole.

2. 2. 3 Modelovací hmoty

Mezi modelovací hmoty řadíme plastelínu, hlínu, modurit, sádro, vosk... Plastelína se v mateřské škole objevuje často, takřka neustále. Stala se velmi dobře dostupným materiálem. Je typická tím, že se dobře tvaruje a je schopna udržet si tvar. V dnešní době se rozmáhá zakládání keramických dílen. S keramickou hlínou se velmi dobře pracuje. Po vypálení se stává odolnou a je možné ji využít k praktickým účelům či k dekoraci. První hlína se zpracovávala na hrnčířském kruhu před 3 tisíci let př. n. l.

2. 2. 4 Kovy

Již 6 tisíc let př. n. l. se vyráběly předměty z mědi, zlata, stříbra a olova. Dnešní podoba kovů v mateřské škole je v podobě drátů. Dráty a drátky různého druhu a původu. Práce s nimi je velmi zajímavá, ale také nebezpečná. Musí se dbát na bezpečnost. Drát je typický tím, že se drží ve tvaru. Proto se někdy používá jako nosná konstrukce, se kterou děti mohou pracovat.

¹⁸ *Wikipedie*. Otevřená encyklopedie. [online]. [cit. 2010-02-03]. Dostupné na WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Textilie>>.

2. 2. 5 Plasty

První plast byl vyroben v roce 1855 v Anglii¹⁹. Dnes se plasty objevují v každodenním životě. Dnes se děti setkávají se stavebnicemi z plastu, plastovými obaly, kelímky, sáčky, PET lahvemi atd.

Plasty se zpracovávají teplem a tlakem. Jsou lehké, omyvatelné, hladké. Mají různé barvy i tvrdost, průsvitnost a průhlednost. Ne každý plast je k práci v MŠ vhodný.

Dále můžeme zpracovávat i jiné zbytkové odpadové materiály, ke kterým máme přístup. Záleží na individuálních možnostech každé mateřské školy. Mohou to být např. dřevo – různé odřezky, zbytky z dílen, hobliny, sklo - korálky, kamínky...

¹⁹ Wikipedie. Otevřená encyklopedie. [online]. [cit. 2010-02-03]. Dostupné na WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Plast>>.

3 Vyučovací metody

Pojem metoda znamená postup, cesta. V obecném slova smyslu lze říci, že metoda je cesta k vytyčenému cíli. Je to záměrné uspořádání činností učitele i žáka, které směřují k cíli. Cílem je efektivní vyučování, při kterém se žáci co nejvíce naučí a zapamatují. Vyučovací metody procházely dlouhým vývojem. Jejich podoba se měnila na závislosti na společensko-historickém vývoji společnosti, na podmínkách vyučování a na charakteru školství, které reprezentovalo určitou etapu lidského vývoje.

Nejprve převládaly metody napodobující činnost dospělých, získávání vědomostí a dovedností, které bezprostředně člověk využíval ve svém běžném praktickém životě. Nácvik pohybových a pracovních dovedností. Nedílnou součástí bylo vyprávění a vysvětlování. Později se objevuje metoda přednášky a metoda rozhovoru (v období Platona, Sokrata kolem roku 400 př. n. l.). Knižní vzdělávání se objevuje v 17. století, kdy J. A. Komenský vyžaduje přirozenou metodu vzdělávání. Zmiňuje ji v metodách analytické, syntetické a synkritické (srovnávání). V 19. století se objevuje významný pedagog J. F. Herbart (1776-1841), který založil didaktické postupy na analýze psychických projevů, kterými chtěl překonat předávání poznatků skrze slova. Alternativní metody se objevují v posledních desetiletích 20. století. Jde o metody, které rozvíjejí aktivitu žáků, podporují individualitu, ale i kolektivní učení, umožňují prostor pro tvořivé učení, snaží se zbavovat strachu a úzkosti ze školního prostředí.²⁰

Nikde není stanoveno, kterou metodu má pedagog užívat nejvíce a naopak, kterou raději vynechávat. Vše je podmíněno kreativitou pedagoga, jak on sám chce vtáhnout a zapojit žáky do vyučování. Také záleží na učivu, se kterým se žáci seznamují. Ne vždy lze využít všech metod výuky. Výběr metod záleží na učiteli a na žácích, jakou projevují vůli a zájem o danou látku. Učitel vychází i z vybavenosti školy a třídy.

²⁰ SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika*. Praha: Grada. 2007.

Klasifikace metod je stále otevřeným problémem. Podnětným příkladem pro pedagogy je následující seznam základních metod vyučování:²¹ (viz příloha č.1)

Vybrala jsem několik metod, které se podle mého názoru objevují v mateřské škole:

Nejzákladnější metodou je **metoda slovní**, do které zahrnujeme vyprávění, rozhovor, diskuzi, dialog... Velká většina pedagogů používá tuto metodu při motivaci, aby děti zaujala a připravila je na činnost, která následuje. Používá se při vysvětlování a popisu postupu práce. Je to nejběžnější metoda, která se objevuje v každodenních situacích. Někdy se však může stát, že vyprávění a popis jsou příliš zdlouhavé. Děti v předškolním věku neudrží dlouho pozornost, proto vyprávění by mělo být stručné, jasné, výstižné a přiměřeně dlouhé. Také záleží na zaujetí posluchačů. Pro pedagoga je důležitá práce s hlasem, kterou děti velmi intenzivně vnímají a učí se ji rozeznávat.

I když mnozí mohou namítat, že děti v mateřských školách neumí číst a je tedy zbytečné jim předkládat knihy, čily uplatňovat metody práce s knihou či učebnicí, je zde právě prostor, aby se děti mohly seznamovat s pojmem kniha a co to vlastně kniha je. Co v ní můžeme všechno najít. Sami si mohou prohlížet publikace určené pro svůj věk, kde by měla ilustrační stránka přesahovat přes stránku textovou. Je vhodné v tomto období ukázat dětem knihovnu, aby načerpaly atmosféru tohoto místa a rády se sem vracely a chápaly význam knih.

Další skupinu metod nazýváme **metody názorně demonstrační**. Tyto metody jdou ruku v ruce s principem názornosti. Do těchto metod řadíme používání didaktických pomůcek, ukázky, samotné pozorování jevů (př. jak se led mění ve vodu, klíčení semínek) apod. V předškolním období je konkrétní ukázka velmi důležitá. Na tomto základě se děti učí poznávat věci kolem sebe, učí se s nimi pracovat a pojmenovávat je. Pokud budeme dětem jen vyprávět o vlastnostech př. vejce, nezapamatují si je. Je důležité, aby ho dostaly přímo do rukou a sami si to vyzkoušely, co se stane, když nám nešikovně upadne.

²¹ MAŇÁK, Josef. *Nárys didaktiky*. Brno: Masarykova univerzita. 1997.

Třetí významnou skupinou jsou **metody praktické**, do kterých zařazujeme nácvik pohybových a pracovních dovedností. Rozumový vývoj dítěte v předškolním věku závisí na rozvoji pohybových dovedností. Tyto dvě části jsou velmi úzce spjaty. Na základě motorického vývoje se rozvíjí i rozumová stránka. Proto je velmi důležité, aby se dítě hned od prvních počátků naučilo všechny možné druhy pohybových aktivit jako je například lezení, běhání, různé druhy skoků, překonávání překážek V pozdějším věku je tento nácvik obtížný a zdoluhavý. Nácvik pracovních dovedností znamená nácvik sebeobsluhy - zavazování si tkaniček, zapínání zipu, knoflíku, ale i práce s tužkou, se štětcem, úklid hraček.

V předškolních zařízeních rozvíjíme samostatnost a individualitu každého žáka, proto se uplatňuje **metoda sdělovací**. Každé dítě má právo na svůj prostor, ve kterém se může vyjádřit. Sdílet ostatním členům skupiny nebo jen v soukromí co se mu přihodilo, co zažilo, co vše vidělo. Je dobré nespěchat na děti. Dítě musí pociťovat, že má prostor, aby se samo vyjádřilo, má na to čas. Touto metodou rozvíjíme samotné vyjadřování dítěte, jeho komunikační kompetence a zároveň učíme ostatní spolužáky trpělivosti a naslouchání druhému.

Následující skupinou jsou metody, které vycházejí z fází výchovně vzdělávacího procesu. Je to **metoda motivační, fixační a aplikační**. Tyto metody se objevují při každém učení a nácviku. Nejprve se dítě musí motivovat k tomu, aby se samo chtělo něco nového naučit. Potom následuje samotné učení a na úplném závěru usilujeme o to, aby se naučená dovednost či vědomost upevnila natolik, aby ji dítě používalo v běžném životě, v běžných situacích - automaticky.

V závěru bych chtěla zmínit **metody aktivizující**, které jsou na denním pořádku v každé mateřské škole. Pedagogové neustále aktivizují děti, snaží se je naladit do správné nálady, aby se svou hrou naučily novým věcem. Do metod aktivizujících patří zejména situační učení, kterým se děti předškolního věku nejvíce učí. Spontánní i řízené situační vzdělávání je založeno na vytváření a využívání situací, které poskytují dětem srozumitelné praktické ukázky životních situací,

se kterými se mohou setkat. Takto se dítě učí různým vzorcům chování, reakcím na danou situaci, jak se v ní chovat a jak ji řešit. Spontánní situace si děti vytváří sami (př. hra ve skupině, kdy jedno dítě nakupuje a druhé počítá jako prodavač). Řízené situace navozuje pedagog záměrně. Může jít i o prevenci v různých sociálně-patologických oblastech nebo jen nácvik slušného chování.

Do této skupiny můžeme zařadit i dramatizaci, která je v tomto období stěžejní. Je důležité, aby si dítě vyzkoušelo různé sociální role a upevnilo si svou identitu. Skrze dramatizaci příběhu či pohádky se zapojí do spolupráce s ostatními a rozvíjí tak klíčové kompetence.

4 Organizační formy

S vývojem školství souvisí i vývoj organizačních forem, skrze ně se vzdělávání uskutečňuje. Forma organizace je jedním z prvků, které ovlivňují vzdělávání a vyučování. Organizační formy mají svoji dlouhou historii. Během vývoje, a to i dnes, dochází ke změnám. Samotné školství měnilo svůj význam, a to mělo za následek i změny v chápání obsahu vzdělávání a činnosti učitele a žáků.

Organizace výuky se podílí na dosažení daných cílů a na celkové efektivnosti vyučování. Pedagog by měl volit vhodnou formu výuky, aby se zapojily všichni žáci a nezanikl tak individuální přístup. Je vhodné často měnit a kombinovat různé formy, aby si děti zvykly pracovat samostatně, ve skupinách i hromadně.

Do současné podoby se vyčlenily základní organizační metody:²²

- Frontální vyučování
- Skupinové a kooperativní vyučování
- Individualizované a diferencované vyučování
- Systém různých organizačních forem uplatňovaný při realizaci projektů a integrovaných učebních celků
- Domácí učební práce žáků

4.1 Rozdělení organizačních forem

Organizační formy lze rozdělit podle vztahu osobnosti žáka:

1. Individuální
2. Skupinové
3. Hromadné

Individuální přístup by se měl objevovat každý den. Některé děti vyžadují individuální přístup z důvodu podprůměrnosti nebo naopak nadprůměrnosti a potřebují

²² SKALKOVÁ, Jarmila. tamtéž. s. 219-220.

tak více pozornosti pedagoga. Učitel by měl mít přehled o potřebách každého dítěte a věnovat mu dostatečný čas.

Skupinová forma výuky je v dnešní době velmi populární. Skrývá v sobě jistou formu učení. Děti se musí prosadit ve skupině, spolupracovat, nalézt společné řešení, někdy i ustoupit ze svých požadavků a podřídít se většině, což je pro dítě v předškolním věku velmi složité i mnozí dospělí s tím mají problémy.

Hromadná forma vyučování nebo-li frontální přístup je nejznámější a nejpoužívanější formou výuky ve školství. Nalézá se v ní také několik výhod, například v menším časovém rozpětí si stejný počet žáků osvojí vědomosti, tudíž tato forma je úspornější. Avšak pedagog nemá zaručeno, že všichni žáci porozuměli učivu, zde pak nastupuje individuální přístup.

Do organizačních forem řadíme místo, učebnu či třídu, kde se vyučování odehrává. Je důležité, aby prostředí bylo pro děti příjemné, inspirativní a přirozené. Aby se při práci cítily dobře a bezpečně. V mateřské škole to může být třída se stolečky, herna s různým vybavením, zahrada nebo i speciální místa, například keramická dílna, plavecký bazén.

Výchovně vzdělávací jednotka má několik částí, které na sebe logicky navazují:²³

1. Děti se připravují na činnost, jsou motivovány, připravují si pomůcky a materiál
2. Pedagog dává instrukce, jak mají pracovat, jsou poučeny o bezpečnosti
3. Pracuje se podle daných pravidel, pedagog sleduje, kontroluje, pomáhá
4. Děti dokončují své výrobky, ukazují a popisují je, společné je hodnocení a shrnutí práce
5. Výrobky se odevzdají a vystaví, uloží na vhodné místo
6. Úklid pracovního místa

²³ MOJŽÍŠEK, Lubomír. ZÁTOPKOVÁ, Miluše. *Metodika pracovní výchovy na mateřské škole*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství. 1979.

5 Pedagogické principy

Na úspěchu ve výchovně vzdělávací činnosti se podílí pedagog, prostředí, materiální zajištění i organizace. Důležitým faktorem se mohou zdát i principy, o které pedagogika dlouhá staletí usilovala. Je zde snaha o zajištění efektivnosti v procesu vzdělávání. Na tomto základě vznikl něco jako návod na co nejefektivnější učení v co nejkratším možném čase za co nejlépe dosažitelných výsledků a k rozvoji osobnosti jedince i celého kolektivu.

²⁴Vyučovací zásadu nebo také princip lze chápat jako obecně platné pravidlo, které učitel respektuje. Skrze ně pak dosahuje úspěchu ve vyučování. Pedagogické principy nejsou umělým návodem jak dobře vyučovat a vzdělávat, nýbrž přirozeným zobecněním staletých didaktických zkušeností. Je důležité je respektovat, jelikož jsou ověřeny několikaletou praxí v různých terénech škol.

Neexistuje přesné číslo a přesný výčet principů, které jsou stanoveny. Stále se mění, upravují, nalézají nové a nové. Jan Ámos Komenský uvádí základních devět, které se postupem doby obohacovaly a měnily.

Dnešní podobu lze rozdělit na dvě části - klasické a moderní vyučovací zásady.

5.1 Pedagogické principy

Některé ze základních pedagogických principů uvádí Mojžíšek L.²⁵

- Princip přirozenosti vyučování

Tato zásada vyžaduje, aby celý vzdělávací i výchovný proces probíhal v přirozených podmínkách jak pro žáka, tak i pro pedagoga, „podle přírody“. Odmítá se vzdělávání v umělých podmínkách. Prostředí, ve kterém se proces uskutečňuje, by mělo být pro žáka zajímavé, poutavé, mělo by nabízet nové poznávání skutečností, přirozené prožitky. Škola by měl dbát o dostatečné vybavení a dostatek didaktického

²⁴ MOJŽÍŠEK, Lubomír. *Didaktika I*. Brno: Univerzita J. E. Purkyně v Brně. 1979. s. 29.

²⁵ MOJŽÍŠEK, Lubomír. tamtéž. s. 29-41.

materiálu. Zahrnujeme sem i způsob výkladu a podání učiva pedagogem, které by mělo oslovit žáky, inspirovat je vzbudit u nich zájem.

- Princip aktivity a aktivity

Dnes, stejně tak i v minulosti, je tento princip pokládán za jeden z nejdůležitějších. Jsou známy některé teorie, které jsou založeny na tomto principu („aktivní školy, činné školy“). Vyjadřuje požadavky na samostatnou činnost žáka. Opírá se o individualitu, aktivizuje jeho poznávací, citové a volní procesy. Pokouší se zajistit aktivní pozorování skutečnosti, promýšlení látky, její emocionální prožívání a překonávání překážek. Opírá se o samotný zájem žáka a snaží se ho motivovat. Jedním z cílů je využití získaných vědomostí v praxi a práce s nimi. Je důležitou součástí výtvarné výchovy. Je primární, aby děti byly podporovány v tvoření podle své fantazie a zkušeností. Promítá se do všech stupňů vývoje.

- Princip vědeckosti

Škola je místem, kde poskytované informace musí být vědecky ověřené. Je nepřístupné vyučovat a předávat pouhé domněnky a spekulace²⁶. Veškeré učivo musí být vědecky ověřené a hodnotné. Pedagog se musí neustále učit a vzdělávat na základě vědeckých a technických poznatků. Musí sledovat technický vývoj a aktualizovat celoživotní vzdělávání.²⁷

- Princip soustavnosti a systematickosti

Tímto principem rozumíme postupné logické uspořádání učiva, poznávání a osvojování si nových zkušeností. Dnes je na tomto principu postavena veškerá výchova a vzdělávání. Žák se učí postupně od nejjednodušších základů až po složitější a vše tvoří jeden velký propojený celek. Všechny výchovné podněty musí být uspořádány do zdůvodněného systému, který má svůj logický pořádek a význam. Vše začínáme od nejmenších částí, až po úspěšném zvládnutí postupujeme ke složitějším krokům nebo můžeme dále rozvíjet již získané vědomosti či dovednosti.

²⁶ MOJŽÍŠEK, Lubomír. Tamtéž. 1979. s. 33-34.

²⁷ Infogram 2009. Portál pro podporu informační gramotnosti [online]. [cit.2010-01-11]. Dostupné na WWW: <<http://www.infogram.cz/article.do?articleId=1613>>.

Všechny složky výuky jsou na tomto principu založeny a respektují ho. Ani ve výtvarné výchově tomu není jinak. Nejprve děti seznamujeme se samotným okolím, vybavením třídy a uspořádáním, poté můžeme rozvíjet jednoduše jejich představivost a fantazii na samotné práci.

- Princip názornosti

Jan Ámos Komenský se ve své době zmiňoval a prosazoval tento princip a sám se podle něj řídil. Na tomto základě napsal a zejména namaloval učebnici pro děti „Svět v obrazech – Orbis Pictus“. Chtěl, aby vše co se děti učí, se nějakým způsobem uchovalo v jejich paměti a tím se lépe a snadněji učily. Aby si dané učivo zapamatovaly přes praktickou ukázkou, vnímáním, pozorováním a fantazií.

Při vyučování se zapojují všechny smysly. Pedagogové mají používat všech dostupných a moderních materiálů a pomůcek tak, aby dětem přiblížily co nejlépe učivo. Názornost se v praxi ukazuje jako například používání videonahrávek, filmů, poslechových záznamů, ale i obrázků, praktických pomůcek. V motorické názornosti je to např. přímé napodobení pohybu, ukáзка pohybu.

Tuto zásadu musíme využívat velmi opatrně ve výtvarné a estetické výchově. Někdy se může stát, že ovlivníme dětskou fantazii, představy nebo vzpomínky zobrazující složitější situaci a tím bychom mohli ovlivnit jeho práci a pohled na ni. Názorně ukazujeme například návod jak pracovat (zejména u technických činností, např. držení tužky, štětce, zacházení s keramickou hlinou, barvami). Můžeme naznačit i další způsoby, ať si dítě může vybrat. Je dobré, aby si dítě vyzkoušelo např. malovat obráceným koncem štětce nebo se samo vypořádalo s tvarem modelovací hmoty, měnilo její tvárnost jakýmkoliv způsobem. Samotné tvoření necháváme na dětech, nevnučujeme jim žádné vlastní představy a názory.

- Princip přiměřenosti poznatků a dovedností

Tato zásada primárně přihlíží k věku dětí. Je založena na specifických potřebách každého období vývoje. V každé části je nutno nahlížet na rozumovou stránku a na její vývoj. Dítě má odlišné vnímání v prvním roce svého života. Zajímají ho jiné podněty než v pozdějším předškolním období. Tak je tomu i v jiných fázích

ontogenetického vývoje člověka. Člověk mění svůj pohled na věc k vzhledem k postupnému vývoji. Mění se i jeho zájem a názor.

Dítě se nedokáže dlouze soustředit na vnímání poznatků, vnímá pouze krátký čas. A nedovede sledovat více než 1 podnět.

Po dítěti nemůžeme vyžadovat dlouhé výtvarné zaujetí a soustředění na malování jedné postavy. Pro dítě není důležitý výsledek, ale to, že správně pochopil zadání úkolu a opravdová snaha o jeho zvládnutí a upevnění nejzákladnějších dovedností, k tomu nutných.

- Princip trvalosti

Jde o klasickou zásadu, kterou popisuje J.A. Komenský. Klade důraz na takové působení na žáka, aby jeho získané vědomosti byly uchovány trvale. Vyžaduje, aby získané dovednosti, vědomosti i zájmy a postoje zůstaly trvalým majetkem jedince. Jedinou možnou cestou k uchování je časté opakování a procvičování.

Pro dodržení této zásady musíme respektovat ostatní zásady. Jen tak může princip splňovat svoji funkci. Trvalost poznatků navazuje na princip názornosti soustavnosti, aktivity a uvědomělosti. Je nutné, aby si žák osvojoval učivo názorně (zapojoval veškeré smysly), aktivně (aktivně se zapojoval ve výuce, ale i do přípravy), postupně (od nejzákladnějších poznatků až po rozvíjející a doplňující) a s porozuměním (všemu co se naučí musí rozumět a chápat podstatu, opak memorování). Též spojení teorie s praxí napomáhá lepšímu a efektivnějšímu zapamatování a upevnění poznatků.

- Princip uvědomělosti

Tento princip je založen na zcela běžné skutečnosti, která se však mnohdy nedodržuje a je opomíjena. Klade důraz na to, aby žák rozuměl probíranému učivu, aby ho chápal, dokázal ho vysvětlit. Vědomosti by se měly odrážet v jasných představách, pojmech a úsudcích. Jedinec má promýšlet zkoumané jevy, umět vysvětlit i cizí odborné názvy, popsat a vyvodit obecné závěry. Postupně převést a uplatnit v praxi získané vědomosti a dovednosti.

Tato zásada bývá mnohými pedagogy ignorována, jde spíše o kvantitu naučených dovedností a vědomostí, než o kvalitní a uvědomělé učení a porozumění novým poznatkům.

- Princip cílevědomosti

Jasně stanovení konečných cílů, to je záměrem tohoto principu. Zdůvodnění cílů výchovně vzdělávací činnosti, konečné i dílčí. Záměrně působíme na jedince, aby po absolvování edukačního procesu dosáhl předem stanovených cílů, které jsme si určili na počátku. Cíl přiměřeně objasníme i vychovávanému jedinci nebo skupině. Stanovené cíle by neměly být příliš snadné, aby je jedinec bez velkého úsilí splnil, ale ani příliš nadhodnoceny, aby žák nebyl demotivován. Každý jedinec by měl mít stanoveny vlastní cíle, kterých by měl dosáhnout. To znamená individuální přístup k potřebám každého dítěte. Důležitá je vhodná volba a také časový výhled, do kdy má být cíl splněn a do jaké míry.

- Princip jednotnosti

Již na počátku výchovy, to znamená v rodině, je důležitý soulad rodičů. Jejich souhra ve výchově dětí. Úspěšná výchova je skryta v jednotnosti. Je zapotřebí, aby požadavky, které klademe na dítě byly jednotné jak od rodičů, tak i od pedagogů a vychovatelů. Výchova se stává obtížnou, jestliže si učitelé oponují a každý vyžaduje jiný přístup a jiné požadavky. Na dítě tato rozpolcenost může působit zmateně a někteří jedinci toho mohou i zneužívat, což je výchově odmítáno.

Dalšími principy, které uvádí jiní autoři mohou být:

Princip emocionálnosti

Princip přístupnosti vyučování

Princip individuálního přístupu

Princip spojení teorie s praxí

Princip zpětné vazby

Princip náročnosti

Principy a zásady se stále mění a obohacují podle nových přístupů ve výuce. Stále se objevují nové a nové. Důležité však je, aby se neopomíjela individualita každého dítěte, a tím se užívání principů a zásad vybíralo a volilo vhodně vzhledem k potřebám každého jedince.

6 Bezpečnost práce

„Škola a školské zařízení, zajišťující výchovu a vzdělání žáků a studentů, mají v rámci bezpečnosti a ochrany zdraví při práci celou řadu povinností a úkolů, vyplývajících z pracovně právních, bezpečnostních, hygienických předpisů ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, včetně jeho metodických opatření a pokynů.“²⁸

V mateřské škole zodpovídá za bezpečnost dětí pedagog, který s nimi pracuje. Má nad nimi přímý dohled. Musí mít potřebnou kvalifikaci, být právně a zdravotně způsobilý, musí splňovat znalost českého jazyka (pokud není stanovena výjimka). Děti mu byly svěřeny na určitý čas. Po skončení činnosti učitel předá dítě jeho zákonnému zástupci nebo jemu pověřené osobě. Učitel dbá na bezpečnost, snaží se předcházet úrazům, dodržuje denní režim.

Počet dětí na jednoho pedagoga určuje ředitel mateřské školy. Nejvýše může na jednoho učitele připadnout 20 dětí nebo 12 dětí, pokud jsou ve třídě zařazeny děti se zdravotním postižením. Počet lze navýšit jen výjimečně. Při jiných aktivitách, kdy je třeba zvýšená pozornost pedagoga, určuje počet pedagogů ředitel tak, aby byla zajištěna bezpečnost dětí.²⁹

Při práci s novým materiálem je třeba jasně vysvětlit rizika a dbát na bezpečnost. Je třeba zamezit přístupu dětí k nebezpečným předmětům.

Pedagog musí během práce s dětmi dodržovat:³⁰

- Stálý dohled učitele, dbát na dostatečnou kázeň
- Dodržování hygieny a pitného režimu při práci
- Učitel jasně vysvětlí práci, názorně ukáže - demonstruje
- Činnost musí být časově vymezená, ne příliš dlouhá ani naopak
- Všechna poranění se musí ihned ošetřit a zapsat
- Udržovat čistotu pracovní plochy i během práce
- Používat jen nezávadné a vhodné materiály a pomůcky

²⁸ NOVÁKOVÁ, Zdenka. *Bezpečnost a ochrana zdraví žáků na školách – školní a pracovní úrazy*. Olomouc: Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci. 2007. s. 9.

²⁹ NOVÁKOVÁ, Zdenka. tamtéž. s. 22

³⁰ NOVÁKOVÁ, Zdenka. tamtéž. s. 22

7 Hodnocení žáků předškolního věku

Hodnocení je nedílnou součástí vyučovacího procesu. „Pojem hodnocení chápeme jako zaujímání a vyjadřování kladného nebo záporného stanoviska k různým činnostem a výkonům žáků.“³¹ V přirozeném vyučování pedagog stále pozoruje a hodnotí výkony a chování dětí. Hodnocení může vyjadřovat různě – verbálně, nonverbálně, postojem, názorem... Na základní škole se hodnocení vyjadřuje především pětistupňovou klasifikací. V mateřské škole není tento způsob hodnocení možný a ani není vhodný a žádaný pro tento věk.

Hodnocení má nedílný podíl na motivaci k další práci. Je ověřeno, že kladné hodnocení žáků vede k dosahování lepších výsledků. Experimentální pokus provedla např. E. G. Hurlocková se žáky 4. a 6. tříd.

V mateřské škole se hodnocení objevuje především ve formě slovního zhodnocení pedagogem, pochvalou, obrázkem či sladkou odměnou. Může to však být i pohled učitele, tón jeho hlasu, pokynutím hlavy.

Ve výtvarné výchově se může vyskytovat i hodnocení spolužáky, zhodnocení celou třídou, skupinou. Jedinec si může svou práci zhodnotit i sám. Zhodnotí své pocity při práci, co se mu dařilo, nedařilo, co by si chtěl ještě jednou vyzkoušet nebo naopak. Zhodnocením celé práce je i vystavením výrobků a následné hodnocení rodičů.

V předškolním věku nemusí být hodnocení chápáno jen jako něco určujícího, co ukáže zda dítě splnilo či nesplnilo úkol, zda má dostatek talentu pro další práci, ale lze to spíše chápat jako učení se ukázat svoji práci, nestydět se za ni a přijmout kritiku. Vystoupit před své spolužáky a nahlas zhodnotit svoji práci.

Hodnocení by nemělo být jen záporné, vždy by se mělo najít něco kladného a povzbuzujícího, aby dítě neztrácelo motivaci k další práci a k dalšímu učení.

³¹ SKALKOVÁ, Jarmila. tamtéž. s. 176.

PRAKTICKÁ ČÁST

Do mateřské školy jsem vybrala několik nápadů z odpadního materiálů, které jsem i prakticky vyzkoušela s dětmi. Volila jsem především výrobky z papíru, plastu, textilu. Ty, které jsou dle mého názoru a zkušeností vhodné pro práci s dětmi předškolního věku.

Svou práci jsem realizovala na menší mateřské škole s křesťanskou výchovou v heterogenní třídě. Pracovala jsem především se skupinou starších dětí, které nastupují v září na základní školu. Zapojovala jsem však i mladší děti. Práci jsem organizovala do menších skupin, které se postupně střídaly. Někdy děti pracovaly ve dvojicích. Měla jsem možnost vyzkoušet si také práci v kroužku výtvarného zaměření, kde jsem realizovala několik nápadů.

Vždy jsem se snažila u dětí rozvíjet fantazii, tvořivost, logické myšlení a samostatné řešení problémů.

S dětmi jsem se na začátku práce seznámila. Navzájem jsme se poznaly, navázaly komunikaci.

8 Výtvarný projekt – zpracování odpadních materiálů

Svým pedagogickým působením jsem rozvíjela všechny oblasti předškolního vzdělávání. Využila jsem všech částí z rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání. V praktické části jsem uvedla pouze stěžejní vzdělávací cíle a očekávané výstupy.

VZDĚLÁVACÍ CÍLE³²

Dítě a jeho tělo

- Rozvoj pohybových dovedností, zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky.
- Osvojení si věku přiměřených praktických dovedností.
- Vytváření zdravých životních návyků jako základů zdravého životního stylu.

Dítě a jeho psychika

- Rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění, vytváření pojmů a vyjadřování).
- Osvojení si poznatků a dovedností, zejména výtvarné.
- Rozvoj tvořivosti, fantazie a představivosti.
- Získání relativní citové samostatnosti, rozvoj schopnosti sebeovládání, uvědomění si vlastní identity a získání sebevědomí a sebedůvěry.

Dítě a ten druhý

- Rozvoj kooperace, tolerance, respektu.
- Seznámení s pravidly chování ve vztahu k druhému.
- Posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem.

³² SMOLÍKOVÁ K. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze 2004. [online]. [cit. 2010-03-18].
<http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVP_PV-2004.pdf>.

Dítě a společnost

- Rozvoj estetického vkusu
- Poznávání pravidel společného soužití
- Rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se)

Dítě a svět

- Pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit.
- Osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy.
- Rozvoj schopnosti přizpůsobit se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám.

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY³³

Dítě a jeho tělo

- Ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s grafickým a výtvarným materiálem)
- Zvládnout sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky
- Zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (postarat se o pomůcky, uklidit si po sobě)

Dítě a jeho psychika

- Vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách

³³ SMOLÍKOVÁ K. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze 2004. [online]. [cit. 2010-03-21].

<http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVP_PV-2004.pdf>.

- Domluvit se slovy i gesty, improvizovat
- Záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost
- Přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky

Dítě a ten druhý

- Přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství
- Spolupracovat s ostatními
- Respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o pomůcky, rozdělit si úkol s jiným dítětem

Dítě a společnost

- Vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení.
- Uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (požádat o pomoc, uposlechnout pokyn).
- Zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami.

Dítě a svět

- Vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý – jak svět přírody, tak i svět lidí.
- Mít povědomí o významu životního prostředí (přírody a společnosti) pro člověka.
- Pomáhat a pečovat o okolní životní prostředí (dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady).

RIZIKA³⁴

- Omezování samostatnosti dítěte a málo příležitostí k pracovním úkonům
- Málo příležitostí k samostatným řečovým projevům dítěte (spontánním i řízeným) a slabá motivace k nim
- Málo příležitosti a prostoru k experimentaci a exploraci a samostatnému řešení konkrétních poznávacích situací
- Nepřiměřené nároky na dítě, časté negativní hodnocení dítěte
- Spěch a nervozita, omezování možností dítěte dokončovat činnosti v individuálním tempu, nevhodné zásahy a přerušování činnosti dospělými
- Nedostatečná motivace dětí k jejich sebevyjádření a sebeuplatnění
- Autoritativní vedení, direktivní zacházení s dítětem
- Nedostatek příležitostí k rozvoji uměleckých dovedností dítěte a k vytváření jeho estetického vztahu k prostředí, ke kultuře a umění
- Jednotvárná, málo rozmanitá nabídka činností

PEDAGOGICKÉ PRINCIPY

- P. aktivity a aktivity
- P. soustavnosti a systematičnosti
- P. názornosti
- P. přiměřenosti poznatků a dovedností
- P. přirozenosti vyučování
- P. vědeckosti
- P. trvalosti
- P. uvědomělosti
- P. cílevědomosti
- P. jednotnosti
- P. individuálního přístupu
- P. emocionálnosti

³⁴ SMOLÍKOVÁ K. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze 2004. [online]. [cit. 2010-03-22]. <http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVP_PV-2004.pdf>.

8. 1 Šperky - korálky

<i>Tématický celek:</i>	Masopust (období od 6.1. do popeleční středy)
<i>Tématická část:</i>	Chystáme se na maškarní bál
<i>Záměr:</i>	Výroba šperků na ples dle vlastní fantazie, recyklace starých novin a letáků, rozvoj jemné motoriky
<i>Vyučovací metody:</i>	Monologické – vysvětlování Dialogické – rozhovor Názorně demonstrační – demonstrace Praktické – grafické a výtvarné činnosti
<i>Organizační formy:</i>	Práce ve skupině, každý pracuje individuálně
<i>Mezipředmět. vztahy:</i>	Znovuobnovení starých materiálů, estetická výchova, jazyk a řeč
<i>Bezpečnost:</i>	Dbáme na správnou a bezpečnou manipulaci se špejlí
<i>Motivace:</i>	Motivace básničkou: <i>„Princeznička na bále poztrácela korále. Její táta, mocný král, Honzíka si zavolal! Honzíku, máš namále! Přines nám ty korále. Honzík běžel na horu, vykopal tam bramboru. Přinesl je před krále, tady jsou ty korále. Větší už tam nebyly? Snědli jsme je v neděli.“³⁵</i> Vyprávíme si o masopustu, co to je, co se děje, jak vznikl. Vyrobíme si masky, kterými oslavíme nadcházející období masopustu nebo-li fašank. Zorganizujeme si maškarní bál, na kterém každý předvede svou vyrobenou masku.

³⁵ HRUBÍN F. *Dvakrát sedmero pohádek*. Praha: Albatros. 1995.

K té příležitosti si děvčata, která se převléknou za princezny mohou vyrobit korále, kterými dozdobí svou masku.

Pomůcky: Reklamní letáky, špejle, lepidlo značky Herkules, šňůrku nebo provázek, korálky na dozdobení či doplnění.

Postup: Viz příloha č.2

Zhodnocení: Tuto činnost jsem realizovala pouze s dívkami. Bylo třeba trochu trpělivosti a pečlivosti. Některá děvčata se dostatečně nesoustředila, proto se jim práce trochu méně dařila. Ale vše se opravilo a podařilo. Nakonec se všechna oblékla do šatů pro princezny a předvedla své krásné výrobky ostatním dětem.

8. 2 Hudební nástroje

<i>Tématický celek:</i>	Masopust (období od 6.1. do popeleční stredy)
<i>Tématická část:</i>	Chystáme se na maškarní bál
<i>Záměr:</i>	Výroba vlastních nástrojů, využití všech dostupných materiálů, znovuoobnovení materiálu
<i>Vyučovací metody:</i>	Monologické – vysvětlování Názorně demonstrační – předvádění Praktické – grafické a výtvarné činnosti Aktivizující – hra s nástrojem
<i>Organizační formy:</i>	Práce ve skupině, každý pracuje individuálně
<i>Mezipředmět. vztahy:</i>	Hudební výchova, recyklace, obnovení tradice, propojení hudby a rytmu
<i>Bezpečnost:</i>	Bezpečné zacházení s ostrými předměty, nebezpečí spolknutí malých částí
<i>Motivace:</i>	Zahrajeme si na muzikanty, kteří používají v době masopustu speciální nástroj „ozembuch“. Místo ozembuchu si vyrobíme každý svůj nástroj. Zaspíváme si masopustní písničku „Pod šable“ s doprovodem vlastnoručně vyrobených nástrojů. „Pod šable, pod šable, aj pod obušky. My všechno bereme aj plané hrušky. Tady nám nedali, tady nám dajů. Komára zabili, slaniny majů.“
<i>Pomůcky:</i>	Plechovky, PET lahve se širokým hrdlem, plastové obaly z čokoládových „Kinder“ vajíček, drátek, vršky od limonád nebo piv, PET vršky, rýži, fazole, čočka
<i>Postup:</i>	Viz příloha č.3
<i>Zhodnocení:</i>	Tato aktivita byla velmi rychlá a měla velmi dobrý efekt. Každé dítě si vyrobilo vlastní nástroj. Děti mezi sebou zkoumaly co to má za nástroj jeho kamarád a zkoušely na ně všemožně

hrát. Tento nápad se velmi vydařil. Nečekala jsem, že děti budou natolik nadšené a budou chtít neustále hrát a zpívat.

8.3 Motýl

<i>Tématický celek:</i>	Jaro klepe na vrátka, budí všechna zvířátka
<i>Tématická část:</i>	Jaro probouzí zvířata na louce
<i>Záměr:</i>	Prohloubení vědomostí o zvířatech , která žijí na louce.
<i>Vyučovací metody:</i>	Monologické – vyprávění, vysvětlování Dialogické – rozhovor Praktické – grafické a výtvarné činnosti
<i>Organizační formy:</i>	Práce ve skupině, každý pracuje individuálně
<i>Mezipředmět. vztahy:</i>	Poznávání barev, environmentální výchova
<i>Bezpečnost:</i>	Bezpečné zacházení s tavicí pistolí (provádí pedagog)
<i>Motivace:</i>	Povídáme si o probouzení jara, jaké jsou jeho znaky, kdy k nám jaro přichází, které zvířátka se na jaře probouzí? Jak poznáme jaro na louce? <i>„Pestrý motýl sluší jaru, sosáček má od nektaru. Třepetá se tam a zpět, nevynechá žádný květ.“³⁶</i>
<i>Pomůcky:</i>	Roličky od toaletního papíru, nůž, nůžky, tavicí pistole, lepidlo Herkules, černý měkký papír, tvrdý barevný papír, pastelky, barvy temperové nebo akrylové, štětec.
<i>Postup:</i>	Viz příloha č.4
<i>Zhodnocení:</i>	Tento výrobek podle mého hodnocení a názoru děti zaujal nejvíce. Všechny děti byly vtaženy do činnosti. Každý si chtěl vyrobit svého motýlka. Je třeba se předem připravit a promyslet si organizaci. Všechny děti najednou nepracovaly. Pracovala vždy skupina po šesti dětech. Všechny děti se vystřídalý. Kdo pracoval, oblékl si staré tričko. Tímto gestem byly děti motivovány ještě trochu více. Získaly tím větší sebevědomí

³⁶ ŽÁČEK J. *Kamarádi zvířátka*. Havlíčkův Brod: Fragment 2000. s. 50.

a odhodlanost. Nakonec jsme si motýlky vystavili v šatně na skříňky. Děti se mohly pochlubit svým rodičům.

8.4 Včela

<i>Tématický celek:</i>	Jaro klepe na vrátka, budí všechna zvířátka
<i>Tématická část:</i>	Zvířata, která přináší užitek nám i přírodě
<i>Záměr:</i>	Prohloubení vědomostí o zvířátek, která jsou prospěšná pro člověka i pro přírodu
<i>Vyučovací metody:</i>	Monologické – vysvětlování, vyprávění Dialogické – rozhovor Praktické – grafické a výtvarné činnosti Názorně demonstrační – ukázka obrázků v encyklopedii
<i>Organizační formy:</i>	Práce ve skupině, každý pracuje individuálně
<i>Mezipředmět. vztahy:</i>	Propojení s přírodou, třídění odpadu, recyklace, citová výchova
<i>Bezpečnost:</i>	Pozorně zacházíme s nůžkami
<i>Motivace:</i>	Povídání o zvířatech, které jsou prospěšné pro přírodu (včela, krtek, žížala). Jak jim můžeme my sami pomoci v jejich práci? Jak se my můžeme postarat o přírodu? Co jí škodí? <i>„Včely bzučí na zahrádce, opylují každý květ. Pořád mají plno práce, úly budou samý med.“³⁷</i>
<i>Pomůcky:</i>	PET láhev, barevný papír (černý, žlutý, bílý), bílé pěnové tácky, lepidlo, nůžky, černý fix nebo pastelka, vlna
<i>Postup:</i>	Viz příloha č.5
<i>Zhodnocení:</i>	Dětem jsem pouze naznačila výrobu a postup, jak by mohly postupovat, ale celkový výrobní proces jsem nechala na jejich fantazii. Nechala jsem je přemýšlet kde taková včelka může mít oči, kde křídýlka. Snažily se vyřešit situaci po svém a já myslím, že se jim to velmi povedlo. Nakonec jsme odnesly včelky do místní knihovny, do které jsme se šly podívat.

³⁷ ŽÁČEK J. tamtéž. s. 34.

8. 5 Žába³⁸

<i>Tématický celek:</i>	Jaro klepe na vrátka, budí všechna zvířátka
<i>Tématická část:</i>	Zvířata, která najdeme v knihách
<i>Záměr:</i>	Seznámení s knihami pro děti, různé druhy knih se zvířaty
<i>Vyučovací metody:</i>	Monologické – vyprávění, práce s knihou, dramatizace Dialogické – rozhovor Názorně demonstrační – demonstrace Praktické – grafické a výtvarné činnosti
<i>Organizační formy:</i>	Práce ve skupině, každý pracuje individuálně
<i>Mezipředmět. vztahy:</i>	Dramatizace, poslech, morální výchova, propojení s literaturou
<i>Bezpečnost:</i>	Opatrná práce se špejlemi, pedagog pracuje s tavnou pistolí.
<i>Motivace:</i>	Prohlížení knih o zvířátek, kde všude zvířata najdeme. Různé druhy ztvárnění, odlišné ilustrace. Využijeme knihu s příběhem o žabce - kniha <i>Jedna žába, druhá žába</i> ³⁹ - Zdramatizujeme tento příběh pomocí loutek.
<i>Pomůcky:</i>	Dřevěný kolíček na prádlo, zelený tvrdý papír, pohyblivé oči, lepidlo, zelené a žluté žinilky
<i>Postup:</i>	Viz příloha č.6
<i>Zhodnocení:</i>	Nejprve jsme si prohlédly knížku s příběhem. Po té jsme si zdramatizovaly příběh o malé žabce a nakonec jsme si i malou žabku vytvořily na památku, aby nám připomínala, že se mladším kamarádům ubližovat nesmí. Výroba této žabky byla trochu složitější na bezpečnost. Děti si sami vystříhly obličej, namalovaly ústa a nalepily oči. Zkusily si i ustříhnout kousek žinilky, ale šlo to trochu hůř. Lepení žinilky ke kolíčku jsem obstarala já s tavnou pistolí. Lepení by bylo pro děti velmi nebezpečné. Žabka však sklídila úspěch a všichni si ji rádi odnesly domů.

³⁸ *Tvořivý Amos*. Oficiální stránky organizace. [online]. [cit. 2009-12-20]. Dostupné na WWW: <http://www.tvorivyamos.cz/show.xh4?mod=article;tid=np_zabka-u-rybnika>.

³⁹ MAYEROVI M. a M. *Jedna žába, druhá žába*. Praha: Samuel. 2004.

8. 6 Květiny

<i>Tématický celek:</i>	První jarní kroky v trávě
<i>Tématická část:</i>	Jak to všechno vzniklo?
<i>Záměr:</i>	Objasnění pojmů - vznik nového života, růst
<i>Vyučovací metody:</i>	Monologické – vysvětlování, motivační rozhovor Dialogické – rozhovor Názorně demonstrační – pozorování Praktické – grafické a výtvarné činnosti
<i>Organizační formy:</i>	Práce ve skupině, každý pracuje individuálně
<i>Mezipředmět. vztahy:</i>	Sexuální výchova, růst semínek, vznik nového života, práce s obrázky, pozorování, pokus
<i>Bezpečnost:</i>	Pozorná práce s nůžkami, pedagog pracuje s tavnou pistolí.
<i>Motivace:</i>	Povídání o vzniku nového života, jak vznikne nový život, jak je to u člověka a jak se liší příroda, co vznikne ze semínka když ho zasadíme do hlíny? Provedeme pokus se semínkem obilí – necháme jej v malém množství vody vyklíčit. <i>„V zimě, v hlíně semínko, spinká jako mimínko. Pod sněhovou přikrývkou, schovalo si hlavinku. Na jaře však kap, kap, kap, tůká deštík na okap. Vstávej spáči, už je čas, sluníčko k nám přišlo zas! Semínko se probudilo, hlavičku ven vystrčilo. Na sluníčko usmálo se a vyrostlo v celé kráse.“</i>
<i>Pomůcky:</i>	Kousky látky, tvrdý barevný papír, měkký zelený papír, rulička od kuchyňských utěrek, lepidlo, nůžky, PET vršek, tavná pistole
<i>Postup:</i>	Viz příloha č.7
<i>Zhodnocení:</i>	Výroba květin se zdála poněkud složitým a náročným námětem, avšak děti zaujala a velmi jednoduše si poradily s každým problémem. Jednu květinu vyrábělo více dětí, každý vyrobil část, až nakonec vzniklo celé dílo. Děti si musely poradit s prostorem a plochou, kombinací barev a tvarů.

8. 7 Decoupage - Květináč⁴⁰

<i>Tématický celek:</i>	První jarní kroky v trávě
<i>Tématická část:</i>	Sázíme semínka
<i>Záměr:</i>	Prohloubení poznatků o sázení, zahradnictví, zemědělství
<i>Vyučovací metody:</i>	Monologické – vysvětlování, vyprávění Názorně demonstrační – předvádění, pozorování Praktické – grafické a výtvarné činnosti Dialogické – rozhovor
<i>Organizační formy:</i>	Práce ve skupině, každý pracuje individuálně
<i>Mezipředmět. vztahy:</i>	Environmentální výchova, zahradnictví, péče o semínka, tělesný vývoj člověka, zrození nového života
<i>Bezpečnost:</i>	Bezpečné zacházení s nůžkami a štětcem
<i>Motivace:</i>	Prohloubení poznatků o růstu a vývoji rostlin, co všechno potřebují ke svému růstu. Kde můžeme sázet semínka? Co k tomu potřebujeme? Jak je tomu dnes na velkých polích? Motivace písničkou „Čížečku, čížečku“ (viz příloha č. 12)
<i>Pomůcky:</i>	Květináč, Latex bílé barvy, třívrstvé ubrousky, lepidlo Herkules, štětec, nůžky
<i>Postup:</i>	Viz příloha č.8
<i>Zhodnocení:</i>	Decoupage květináčku jsem vyráběla s dětmi ve výtvarném kroužku, zejména s předškoláky. Dle mého názoru tento postup zvládnou i děti mladšího věku. Z časových důvodů jsem květináčky sama natřela bílým latexem. Na výrobu jsme měly 45 minut. Dětem se lepení velmi líbilo. Někteří si vyrobily více květináčků. Děti svými výrobky potěšily zejména maminky, kterým se jejich zdařilá práce líbila. Ještě jsme si nasadily do květináčků obilí a řeřichu, aby nám květináčky krásně rostly.

⁴⁰ Tvořivý Amos. Oficiální stránky organizace. [online]. [cit. 2009-12-21]. Dostupné na WWW: <http://www.tvorivyamos.cz/show.xh4?mod=article;tid=np_kvetinackyvmatild>.

8. 8 Létaající balón

<i>Tématický celek:</i>	Autem, lodí tam a zpět, objevíme celý svět
<i>Tématická část:</i>	Dopravní prostředky
<i>Záměr:</i>	Seznámení s dopravními prostředky, prohloubení vědomostí o dopravní situaci
<i>Vyučovací metody:</i>	Monologické – motivační rozhovor, vysvětlování Dialogické – rozhovor Názorně demonstrační – pozorování, ukázka obrázků v knize Praktické – grafické a výtvarné činnosti, pokus
<i>Organizační formy:</i>	Práce ve skupině, pracujeme ve dvojicích
<i>Mezipředmět. vztahy:</i>	Dopravní výchova, cestování, možnosti cestování, propojení s vařením, znovuoobnovení materiálu
<i>Bezpečnost:</i>	Bezpečné zacházení s nůžkami
<i>Motivace:</i>	Jak dělíme dopravní prostředky? Některé jezdí po silnici, jiné po vodě a některé mohou létat ve vzduchu. Jaká pravidla dodržujeme na silnici? „Co máš dělat na červenou, když se kolem auta ženou? Na chodníku klidně stát, v jízdní dráhu nevbíhat. Co znamená tahle změna, když je žlutá rozsvícená Připrav se a pozor dej, čekej nikam nespěchej. A když svítí zelená, Co to děti znamená? Malí jako velicí, všichni přejdou silnici.“
<i>Pomůcky:</i>	Nafukovací balónek, vlna, nůžky, bramborový škrob, kelímek, barevné papíry, lepidlo
<i>Postup:</i>	Viz příloha č.9
<i>Zhodnocení:</i>	Tento výrobek jsem zkoušela vytvořit sama a potom s dětmi. Pro děti je trochu více náročnější, ale o to víc mají radost, když se balónek praskne a zůstane jim jen obal, kterým obalily balónek. Vyzkoušela jsem ho opět s dětmi ve výtvarném kroužku. Pracovaly ve dvojicích. Jeden namáčel kousky vlny

a druhý držel balónek. Děti musely mezi sebou spolupracovat a komunikovat. Domlouvaly se co, kdo a kam bude dávat. Nakonec se dílo zdařilo. Vystavili jsme ho přímo ke vchodu do mateřské školy, aby děti inspiroval a potěšil vždy při příchodu.

8. 9 Cestující v balónu

<i>Tématický celek:</i>	Autem, lodí tam a zpět, objevíme celý svět
<i>Tématická část:</i>	Jak můžeme cestovat, způsoby cestování
<i>Záměr:</i>	Osvojení si vědomostí o cestování, dopravní výchova
<i>Vyučovací metody:</i>	Monologické – vysvětlování, motivační rozhovor Dialogické – rozhovor Názorně demonstrační – předvádění Praktické – grafické a výtvarné činnosti
<i>Organizační formy:</i>	Práce ve skupině, děti můžeme rozdělit do dvojic
<i>Mezipředmět. vztahy:</i>	Divadlo, dramatizace, demonstrace
<i>Bezpečnost:</i>	Bezpečně zacházíme s nůžkami
<i>Motivace:</i>	Povídáme si o profesích, se kterými se můžeme setkat v oblasti cestování. Kdo řídí vlak, kdo auto, letadlo... Jak se máme chovat v dopravním prostředku – autobus, vlak, loď, letadlo... „Letí ptáček do oblak, poletíme taky Nahoru až do nebe, vysoko nad mraky.“
<i>Pomůcky:</i>	Vlna různých barev, nůžky, tvrdá podložka pro namotávání
<i>Postup:</i>	Viz příloha č.10
<i>Zhodnocení:</i>	Výroba cestujících, kteří cestovali předem vyrobeným balónem byla namáhavá a složitá. Vyžadovala velkou soustředěnost a manuální zručnost. Proto mnohé děti potřebovaly pomoc. Tato činnost byla jednou z nejnáročnějších. Aplikovala jsem ji pouze v malém množství dětí – 4 děti. Ve větším množství by se práce nezdařila. Děti však měly radost, když na samý konec celého výrobního postupu mohly vložit svého „cestujícího“ do létajícího balónu a obletět celý svět.

8. 10 Člověče, nezlob se!⁴¹

<i>Tématický celek:</i>	Barvičky my rádi, zahrajme si kamarádi!
<i>Tématická část:</i>	Základní barvy kolem nás
<i>Záměr:</i>	Poznávání a vnímání barev kolem nás, rozlišení základních barev, vnímání potřeb druhých, hrát fair-play, dodržování pravidel
<i>Vyučovací metody:</i>	Monologické – vysvětlování, popis, vyprávění Dialogické – rozhovor Názorně demonstrační – předvádění Praktické – grafické a výtvarné činnosti Aktivizující – didaktická hra, hra s hračkou
<i>Organizační formy:</i>	Práce ve skupině, každý pracuje individuálně nebo ve dvojicích
<i>Mezipředmět. vztahy:</i>	Početní úkony, orientace v prostoru, dodržování pravidel, rozvoj schopnosti sebeovládání se
<i>Bezpečnost:</i>	Bezpečná zacházení se štětcem a barvami
<i>Motivace:</i>	Hrajeme si s barvami. Kde vidíme barvy? Co může být barevné? Motivace písničkou – „Barevná písnička“ (viz příloha č.13)
<i>Pomůcky:</i>	PET lahve, noviny, tapetové lepidlo, Latex, barevné akrylové barvy, bílé plátno, fix na textil, voskovky na textil
<i>Postup:</i>	Viz příloha č.11
<i>Zhodnocení:</i>	Během celého postupu děti neztrácely nadšení a odhodlání vytvořit si vlastní figurky a hrací plochu. Výroba byla náročnější. Trvala několik dní. Museli jsme postupovat opatrně, aby se předchozí práce nezničila. Nechávali jsme dobře zaschnout barvy a lepidlo. Nestabilní PET lahve jsme jednoduše zatížily vodou, kterou jsme nalily do každé z nich. Nakonec týdne jsme si konečně zahrály. Pro nestálou pozornost dětí předškolního věku vystačily ke každé barvě pouze dvě figurky.

⁴¹ *Mateřská škola Pohádka*. Oficiální stránky organizace. [online]. [cit.2009-12-20]. Dostupné na WWW: <<http://www.skolkapohadka.cz/20-projekt--den-zeme/>>.

ZÁVĚR

Chtěla jsem poukázat na zbytečné vyhazování a neúctu k odpadu, který můžeme použít pro další práci, která může být tvořivá a může rozvíjet děti předškolního věku. Někdy je zbytečné nakupování drahých papírů a pomůcek, které děti z nedostatku financí vyzkouší pouze jednou. Chtěla jsem také děti namotivovat, aby si sami uvědomily, proč třídíme odpad a jak škodíme přírodě a okolí, když vyhazujeme odpadky, kde se nám zlíbí.

Nevytvářeli jsme nahodile výrobky podle fantazie, ale snažila jsem všechny výrobky upevnit do jisté struktury a zařadit do vyučování jako vyústění a navázání na dané téma. Tak děti mohly získat praktickou zkušenost a lépe si vše zapamatovat. Jindy byl výrobek hlavním úkolem, o kterém jsme si povídaly a dále rozvíjely a poznávaly. Pracovala jsem s Rámcovým vzdělávacím plánem pro předškolní vzdělávání. Snažila jsem se děti rozvíjet ve všech směrech a využívat všechny možné dostupné informace a materiály.

Zaměřovala jsem se na vhodně zvolený způsob a postup práce, aby byl dětem co nejpřirozenější, ale také aby se na něm mohly naučit co nejvíce. Vždy jsem nejprve vše sama vyzkoušela, po té jsem pracovala s dětmi.

Samotná práce s dětmi byla pro mě velkým přínosem zkušeností. Získala jsem nové poznatky a zkušenosti v práci s dětmi v předškolním věku. Někdy byla práce více náročnější, děti potřebovaly více pomoci a podpory, nedokázaly tak rychle některé úkoly splnit. Jindy mě překvapily svojí zručností a šikovností.

Celkový záměr mého tématu byl podle mého očekávání splněn. Děti se seznámily s problematikou recyklace a třídění odpadu. Dověděly se nové poznatky a informace z této oblasti. Rozvíjely se po všech stránkách své osobnosti.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

BRUCEOVÁ T. *Předškolní výchova*. Praha: Portál 1996. ISBN 80-7178-068-5.

DRNKOVÁ Z., SYLLABOVÁ R. *Záhada leváctví a praváctví*. Avicenum 1983. ISBN 80-201-0113-6.

GRUBER D. *Jak rozvíjet inteligenci svého dítěte*. Ostrava: Gruber-TDP 1993. ISBN 80-85624-10-9.

HRUBÍN F. *Dvakrát sedmero pohádek*. Praha: Albatros 1995. ISBN 80-00-00198-5.

Kolektiv autorů. *Já, písnička*. Zpěvník pro žáky základních škol I. Díl. Cheb: MUSIC CHEB. 1993.

KVASNIČKOVÁ, Danuše a kol. *Životní prostředí člověka I. Základy ekologie*. Praha: Vysoká škola zemědělská v Praze. 1984.

LANGMEIER, J. *Vývojová psychologie pro dětské lékaře*. Praha: Avicenum. 1991.

LISÁ, Lidka. KŇOURKOVÁ, Marie. *Vývoj dítěte a jeho úskalí*. 1. vyd. Praha: Avicenum. 1986.

MAŇÁK, Josef. *Nárys didaktiky*. Brno: Masarykova univerzita. 1997. ISBN 80-210-1661-2.

MATĚJČEK, Zdeněk. POKORNÁ, Marie. *Radosti a strasti*. 1. vyd. Jinočany: Nakl. H+H. 1998. ISBN 80-86022-21-8.

MAYEROVI M. a M. *Jedna žába, druhá žába*. Praha: Samuel 2004. ISBN 80-86849-01-5.

MOJŽÍŠEK, Lubomír. *Didaktika I*. 1. vyd. Brno: Univerzita J. E. Purkyně v Brně, 1979.

MOJŽÍŠEK, Lubomír. ZÁTOPKOVÁ, Miluše. *Metodika pracovní výchovy na mateřské škole*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1979.

NOVÁKOVÁ, Zdenka. *Bezpečnost a ochrana zdraví žáků na školách – školní a pracovní úrazy*. 1. vyd. Olomouc: Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci. 2007. ISBN 978-80-244-1806-3.

SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika*. Praha: Grada. 2007. ISBN 978-80-247-1821-7.

UŽDIL, Jaromír. *Čáry, klikyháky, paňáci a auta*. Praha: Portál. 2002. ISBN 80-7178-599-7.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie*. 1. vyd. Praha: Portál 2000. ISBN 80-7178-308-0.

ŽÁČEK J. *Kamarádi zvířátka*. Havlíčkův Brod: Fragment 2000. ISBN 80-7200-477-8.

Elektronické zdroje

Infogram 2009. Portál pro podporu informační gramotnosti. [online]. [cit. 2010-01-11]. Dostupné na WWW: <<http://www.infogram.cz/article.do?articleId=1304>>.

EKO-KOM a.s. Oficiální stránky organizace. [online]. [cit. 2010-01-13]. Dostupné na WWW: <<http://www.ekokom.cz/scripts/detail.php?id=148&ev=2>>.

EKO-KOM a.s. Oficiální stránky organizace. [online]. [Cit. 2010-01-19]. Dostupné na WWW: <<http://www.ekokom.cz/scripts/detail.php?id=148>>.

Mateřská škola Pohádka. Oficiální stránky organizace. [online]. [cit.2009-12-20]. Dostupné na WWW: <<http://www.skolkapohadka.cz/20-projekt--den-zeme/>>.

Mateřská školka, škola – rozvoj a výchova dětí. Oficiální stránky organizace. [online]. [cit. 2010-03-20]. Dostupné na WWW: <<http://www.predskolaci.cz/?p=4857>>.

Psychologie. Oficiální stránky organizace. [online]. [cit. 2010-03-20] . Dostupné na WWW: <<http://www.psychoterapie.estranky.cz/stranka/predskolni-vek>>.

SMOLÍKOVÁ K. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze 2004. [online]. [cit. 2010-03-18]. <http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVP_PV-2004.pdf>.

Tvořivý Amos. Oficiální stránky organizace. [online]. [cit. 2009-12-20]. Dostupné na WWW: <http://www.tvorivyamos.cz/show.xh4?mod=article;tid=np_zabka-u-rybnika>.

Tvořivý Amos. Oficiální stránky organizace. [online]. [cit. 2009-12-21]. Dostupné na WWW: <http://www.tvorivyamos.cz/show.xh4?mod=article;tid=np_kvetinackyvm-atild>.

SEZNAM PŘÍLOH

Č. 1 – Vyučovací metody

Pracovní postupy nápadů a fotodokumentace

Č. 2 – Šperky – korálky

Č. 3 – Hudební nástroje

Č. 4 – Motýl

Č. 5 – Včela

Č. 6 – Žába

Č. 7 – Květiny

Č. 8 – Decoupage - květináč

Č. 9 – Létající balón

Č. 10 – Cestující v balónu

Č. 11 – Člověče, nezlob se!

Č. 12 – Písnička „Čížečku, čížečku“

Č. 13 – Písnička „Barevná písnička“

PŘÍLOHA

Příloha č.1 – Vyučovací metody (Skalková J. 2007, s.184)

A. Metody z hlediska pramene poznání a typu poznatků – aspekt didaktický

I. Metoda slovní

1. Monologické metody (př. vysvětlování, výklad, přednáška)
2. Dialogické metody (př. rozhovor, dialog, diskuze, beseda, brainstorming)
3. Metoda písemných prací (př. písemná cvičení, kompozice)
4. Metody práce s učebnicí, knihou, textovým materiálem, webovými stránkami¹

II. Metody názorně demonstrační

1. Pozorování předmětů a jevů (cílevědomé pozorování objektů, jevů, procesů¹)
2. Předvádění (předmětů, činností, pokusů, modelů)
3. Demonstrace statických obrazů (obrazy, schémata, grafy)
4. Projekce statická a dynamická (promítání, video, animace)

III. Metody praktické

1. Nácvik pohybových a pracovních dovedností
2. Laboratorní činnosti žáků
3. Pracovní činnosti (v dílnách, na pozemku)
4. Grafické a výtvarné činnosti (sestrojování grafů, rýsování schémat)

B. Metody z hlediska aktivity a samostatnosti žáků – aspekt psychologický

I. Metody sdělovací

II. Metody samostatné práce žáků

III. Metody badatelské, výzkumné, problémové

C. Charakteristika metod z hlediska myšlenkových operací – aspekt logický

I. Postup srovnávací

- II. Postup induktivní
- III. Postup deduktivní
- IV. Postup analyticko - syntetický

D. Varianty metod z hlediska fází výchovně vzdělávacího procesu – aspekt procesuální

- I. Metody motivační
- II. Metody expoziční
- III. Metody fixační
- IV. Metody diagnostické
- V. Metody aplikační

E. Varianty metod z hlediska fází výukových forem a prostředků – aspekt organizační

- I. Kombinace metod s vyučovacími formami
- II. Kombinace metod s vyučovacími pomůckami

F. Aktivizující metody – aspekt interaktivní

- I. Diskusní metody
- II. Situační metody
- III. Inscenační metody
- IV. Didaktické hry
- V. Specifické metody

Pracovní postupy nápadů a fotodokumentace

Příloha č. 2 – Šperky - korálky

- Z letáků si nastříháme rovnoramenné trojúhelníky o stranách – základna 3-6 cm, ramena 8-10 cm
- Natřeme lepidlem celou plochu trojúhelníku
- Namotáme na špejli – začínáme od základny až po špičku trojúhelníka
- Necháme uschnout a po té navlečeme na provázek
- Dotvoříme navlečením i jinými druhy korálků

Příloha č. 3 – Hudební nástroje

- Připravíme si do misek zrnka rýže, čočky a fazole
- Do prázdných obalů od „Kinder“ vajíček nasypeme podle libosti zrníčka a zavřeme vajíčko
- Na druhý nástroj potřebujeme platovou láhev nejlépe s větším hrdelním otvorem, do které naházíme PET vršky a zašroubujeme
- Poslední nástroj vyrobíme z vršků ze skleněných lahví, do kterých provrtáme dírky
- Vršku navlečeme na pevnější drátek, který na konci zabezpečíme izolepou nebo kobercovou páskou

Příloha č. 4 – Motýl

- Nařežeme si toaletní ruličku na proužky o šířce 1-2 cm (pomáháme si i nůžkami)
- Nastříháme si kolečka z tvrdého papíru o průměru 5 cm
- Nastříháme si proužky černého papíru o velikosti 1x4 cm a kolečka o průměru 1 cm (tykadla)
- Tavnou pistolí přilepíme kroužky k ruličce od toaletního papíru – vždy 2 na jednu stranu (vzniknou nám křídla)
- Domalujeme obličej a nalepíme tykadla motýlkovi
- Barvami libovolně namalujeme tělo a křídla motýlka
- Necháme uschnout a nakonec nalepíme obličej s tykadly

Příloha č. 5 – Včela

- Nastříháme si proužky černého měkkého papíru o šířce 2-3 cm (stříháme podélně, abychom získali co nejdelší proužky)
- Proužky nalepíme na měkký žlutý papír opět podélně, necháme mezi proužky mezeru o velikosti 2-3 cm (tím nám vznikne pruhované tělo včelky)
- Nalepíme žlutý papír na PET láhev (nejprve odstraníme etiketu z láhve)
- Z bílého papíru libovolně vystříhneme oči a domalujeme, nalepíme je na včelku
- Z vlny namotáme malinké klubíčko – zavážeme a naproti uzlu rozstříháme vlnu a tím nám vzniknou vlásky, které nalepíme včelce místo tykadel
- Nakonec navážeme šňůrku, na kterou včelku pověsíme

Příloha č. 6 – Žába

- Starý dřevěný kolíček natřeme zelenou temperou (pro lepší manipulaci připevníme kolíček na špejli)
- Vystříhneme kolečko ze zeleného papíru – hlava žabky
- Na hlavu přilepíme oči a domalujeme obličej
- Připravíme si z žinilek ruce a nohy
- Tavnou pistolí přilepíme žinilky i hlavičku ke kolíčku

Příloha č. 7 – Květiny

- Ruličku od kuchyňských utěrek obalíme zeleným papírem – polepíme jej
- Z tvrdého papíru vystříháme šablonu kytičky (libovolná kytička), na kterou nalepíme malé krevné kousky textilu
- Můžeme dotvořit přilepením PET vršku jako střed kytičky
- Celý květ přilepíme k ruličce – ke stopce
- Vystříháme si ze zeleného měkkého papíru list (kapkovitý tvar), který přilepíme ke kytičce

Příloha č. 8 – Decoupage - květináč

- Hliněný květináč natřeme bílým Latexem
- Necháme ho zaschnout
- Vyříhneme z ubrousků obrázek nebo motiv, který chceme nalepit na květináček
- Odstraníme 2 vrstvy, aby nám zůstala pouze vrchní vrstva s obrázkem
- Natřeme lepidlem zn. Herkules místo, kam ubrousek nalepíme a opatrně přiložíme ubrousek
- Nakonec opatrně přetřeme obrázek lepidlem i celou volnou plochu na květináčku, aby nám vznikla lesklá vrstva po celém povrchu

Příloha č. 9 – Létající balón

- Uvaříme bramborový škrob ve vodě, aby nám vznikla hustá hmota – necháme vychladnout
- Nafoukneme balónek, nastříháme i kousky vlny o délce cca 1 metr
- Namočíme kousek vlny do škrobu a přiložíme na balón, opakujeme tak dlouho, dokud nezaplníme plochu balónku (vzniknou nám menší dírky)
- Na konci uhladíme vlnu, aby nám nikde nepřesahovala a netrčela
- Necháme schnout minimálně 24 hodin – zavěšíme do prostoru
- Vyfoukneme balónek a zůstane nám pouze obal balónku z vytvořený z vlny
- Na kelímek nalepíme kousky barevného papíru a uděláme v jeho okraji 4 díry
- Navlečeme do nich vlnu, kterou ho přivážeme k balónu
- Zavěšíme do prostoru, abychom viděli na balón ze všech stran

Příloha č. 10 – Cestujících v balónu

- Vybereme si vlnu, ze které chceme loutku vyrobit
- Namotáváme vlnu na šablonu o velikosti 10-13x10-13 cm (můžeme použít i vršek od másla nebo jiné šablony)
- Namotáme dle tloušťky vlny do vhodného množství
- Zavážeme na pevné uzly
- Na opačné straně rozstříháme vlnu, aby nám vznikla střapatá bambulka
- Od uzlu naměříme 2-3 cm a všechnu vlnu v tomto místě zavážeme – vznikne nám hlavička loutky
- Oddělíme několik pramínků vlny na obou stranách a zavážeme je – vzniknou nám ruce
- Zavážeme vlnu o několik cm níže – oddělíme trup od dolních končetin
- Pokud chceme ženskou postavu loutka už je hotova, pokud chceme mužskou postavu, rozdělíme dolní část na dvě poloviny a svážeme je – vzniknou nám nohy
- Loutky můžeme různě dotvořit dalšími doplňky (korunky, pláště, oči, ústa...)

Příloha č. 11 – „Člověče, nezlob se!“

- Připravíme si platové PET lahve (nejlépe vždy 4 stejné, ale není podmínkou)
- Naplníme je do poloviny vodou a zašroubujeme, aby udržely stabilitu při práci
- Pomocí tapetového lepidla a novin obalíme lahve po celém jejich povrchu a necháme 24 hodin schnout
- Po té je natřeme bílým Latexem a opět necháme uschnout
- Nakonec je natřeme čtyřmi barvami – používáme akrylátové barvy a necháme schnout
- Hrací plochu namalujeme na starý kus látky o velikosti nejméně 1m x 1m a vybarvíme zažehlovacími voskovkami na textil a zažehlíme dle návodu na obalu
- Hra je připravena!

Příloha č. 12 – „Čížečku, čížečku“

ČÍŽEČKU, ČÍŽEČKU

Česka
Mírně
(Pochodový)

The musical score is written on three staves in G major (one sharp) and 2/4 time. The first staff contains the first line of the melody with lyrics '1. Čí-žeč-ku, čí-žeč-ku, ptáč-ku ma-lič-ký, po-věz mi čí-'. The second staff continues the melody with lyrics 'žeč-ku, jak se-jou mák? Aj tak, tak se-jou mák,'. The third staff concludes the melody with lyrics 'aj tak, tak se-jou mák, aj tak, tak se-jou mák, tak se-jou mák.' Above each staff, guitar chords are indicated: D, A7, D, A7, D, G, D, A7, D, A7, D.

1. Čí-žeč-ku, čí-žeč-ku, ptáč-ku ma-lič-ký, po-věz mi čí-
žeč-ku, jak se-jou mák? Aj tak, tak se-jou mák,
aj tak, tak se-jou mák, aj tak, tak se-jou mák, tak se-jou mák.

2. ... roste ...	4. ... plejou ...	6. ... lámou ...
3. ... kvete ...	5. ... zraje ...	7. ... jedí ...

BAREVNÁ PÍSNIČKA

Vesele

Ptám se vás: proč, proč, proč, proč je růže červená?
a kdo mi od-po-ví, proč je trá-va ze-le-ná?

Pro-to- že to ne-ní na-o-pak,
všem se nám to lí-bí prá-vě-tak,

vždyť pře-ce svou barvu každá věc na svě-tě má.

1. Ptám se vás: proč, proč, proč,
proč je růže červená?
A kdo mi odpoví,
proč je tráva zelená?
Refr.:
Protože to není naopak,
všem se nám to líbí právě tak,
vždyť pře-ce svou barvu
každá věc na světě má.	4. Ptám se vás: proč, proč, proč
čokoláda hnědá je?
A kdo mi odpoví,
proč myšička šedá je?
2. Ptám se vás: proč, proč, proč
z nebe padá bílý sníh?
A kdo mi odpoví,
proč je černý kominík?	5. Ptám se vás: proč, proč, proč
fialenka fialová je?
A kdo mi odpoví,
proč pomeranč oranžový je?
3. Ptám se vás: proč, proč, proč,
pampeliška žlutá je?
A kdo mi odpoví,
proč obloha modrá je?	6. Ptám se vás: proč, proč, proč,
proč se kluci strojí do modré?
A kdo mi odpoví,
proč dívkám sluší růžové?

⁴² *Mateřská školka, škola – rozvoj a výchova dětí.* [Online]. [Cit. 2010-03-20]. Dostupné na WWW: <http://www.predskolaci.cz/?p=4857>.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Klára Hanáčková
Katedra:	Katedra výtvarné výchovy
Vedoucí práce:	MgA. Kristýna Boháčová
Rok obhajoby:	2010
Název práce:	Soubor námětů pro výtvarnou tvorbu v mateřské škole
Název v angličtině:	Set of topics for art production ot kindergarden
Anotace práce:	Ve své bakalářské práci chci poukázat na způsob zpracování netradičního materiálu. Práce se skládá ze dvou částí: teoretické a praktické. V teoretické části se zabývám dítětem předškolního věku, jaké jsou charakteristické rysy tohoto období. Dále zmiňuji materiály, se kterými můžeme pracovat. Závěrem uvádím pedagogické zásady, vyučovací metody a formy práce, které jsou používány v přímé činnosti s dětmi a bezpečnost, kterou musíme při této práci dodržovat. Praktická část obsahuje výtvarný projekt. Je to 10 výtvarných námětů, jak zpracovat odpadový materiál s dětmi v mateřské škole.
Klíčová slova:	Ekologie, recyklace, netradiční materiál, náměty, fantazie, tvořivost, individualita.
Anotace v angličtině:	In my graduation thesis I would like to refer to the method of unconventional material processing. The project consists from two sections: theoretical and practical. In the theoretical section I am concerned

	with preschool age child and characteristic features of this period. Furthermore I mention materials which it is possible to operate with. On the end of this project I notice about principles, teaching methods and working forms, that are used in direct activities with children and security that would be respected during this process. The practical section deals with the graphic project. The aim of the project is ten graphic themes how elaborate waste material with children in nursery school.
Klíčová slova v angličtině:	Ecology, recycling, unconventional material, topic, fantasy, creativity, individual.
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1 – Vyučovací metody Pracovní postupy nápadů a fotodokumentace Příloha č. 2 – Korálky Příloha č. 3 – Hudební nástroje Příloha č. 4 – Motýl Příloha č. 5 – Včela Příloha č. 6 – Žába Příloha č. 7 – Květiny Příloha č. 8 – Decoupage - květináč Příloha č. 9 – Létající balón Příloha č. 10 – Cestující v balónu Příloha č. 11 – Člověče, nezlob se! Příloha č. 12 – Písnička „Čížečku, čížečku“ Příloha č. 13 – Písnička „Barevná písnička“
Rozsah práce:	55 s., 13 s. obráz. přílohy
Jazyk práce:	Český jazyk